

Ny specialeansøgning vedrørende de rygkirurgiske funktioner i ortopædisk kirurgi og neurokirurgi

Region Midtjylland

Dato: 4. november 2010

1 Specialets hovedfunktionsniveau

1.1 Kort generel beskrivelse af den planlagte organisering af hovedfunktionerne i specialet, herunder opfyldelsen af anbefalinger til varetagelsen deraf.

Inden for rygkirurgi beskrives "Lumbale degenerative rygsygdomme – herunder diskusprolaps, spinalstenose og spondylodeser på 2-3 niveauer (6000)" som hovedfunktionsniveau.

I Region Midtjylland varetages rygkirurgi på hovedfunktionsniveau på Regionshospitalet Silkeborg, Regionshospitalet Viborg og Århus Universitetshospital, Århus Sygehus.

Hospitalerne varetager lumbale prolapsoperationer og behandling for spinal- og recessstenose inklusive rodinarceration samt lumbale deseoperationer på 1 til 3 niveauer.

Børn med scolioser forundersøges og følges, hvis skævheden ikke er så udtalt, at de opfylder betingelserne for vurdering på Århus Universitetshospital, Århus Sygehus.

Patienter med rygtraumer forundersøges. Hvis der er mistanke om behov for rygkirurgisk indgreb konfereres straks med rygvagten ved Århus Universitetshospital, Århus Sygehus. Konservativ behandling af rygfrakturer med korsetbehandling foretages her.

Ortopædkirurgisk Afdeling på Regionshospitalet Viborg bistår hospitalets medicinske og neurologiske afdelinger i udredning af rygpatienter med udtagelse af knoglebiopsier fra rygsøjlen efter skøn og gensidig konference, idet patienter med tumorer efter gældende retningslinjer behandles i Århus efter kontakt til rygvagten dér.

Ortopædkirurgisk afdeling ved Regionshospitalet Viborg, Skive udfører i øjeblikket ca. 225 rygoperationer om året herunder ca. 55 spondylodeseoperationer på hovedfunktionsniveau. På hovedfunktionsniveau har Ortopædkirurgisk Afdeling ved Regionshospitalet Silkeborg ca. 550 operationer, hvor ca. 220 er spondylodeser. Det forventes endvidere med åbning af ekstra operationstider fra 2011 at kunne lave cirka 700 rygoperationer årligt.

På Regionshospitalet Viborg indlægges alle akutte rygpatienter på Ortopædkirurgisk Afdeling.

Der er indgået formaliseret aftale med Hospitalsenheden Vest om, at ortopædkirurgisk Afdeling, Regionshospitalet Viborg, modtager alle akutte patienter på mistanke om cauda eqvina også fra Hospitalsenheden Vests optageområde.

Ved Århus Universitetshospital, Århus Sygehus varetages operationer i forbindelse med "Lumbale degenerative rygsygdomme – herunder diskusprolaps, spinalstenose og spondylodeser på 2 – 3 niveauer" både af ortopædkirurger og neurokirurger. Begge afdelinger lever op til Sundhedsstyrelsens krav.

2 Specialets regionsfunktionsniveau

2.1 Kort beskrivelse af den planlagte organisering af regionsfunktionerne i specialet herunder af opfyldelsen af krav til varetagelsen deraf.

I dette afsnit beskrives både regions- og højt specialiserede niveau, da der ikke findes regionsfunktioner inden for det neurokirurgiske speciale og da nogle af funktionerne varetages i begge specialer.

Funktionerne placeres på en måde, der sikrer såvel faglig udvikling som faglig kvalitet.

Rygkirurgi på regionsfunktionsniveau inden for det ortopædkirurgiske speciale varetages på Regionshospitalet Viborg, Regionshospitalet Silkeborg og Århus Universitetshospital, Århus Sygehus.

Rygkirurgi på højt specialiseret niveau og inden for såvel ortopædkirurgi som neurokirurgi varetages Århus Universitetshospital, Århus Sygehus.

Region Midtjylland søger om varetagelse af funktionen "Konservativ behandling af deformiteter hos børn og voksne" på følgende hospitaler:

- Regionshospitalet Viborg (ortopædkirurgi)
- Regionshospitalet Silkeborg (ortopædkirurgi)
- Århus Universitetshospital, Århus Sygehus (ortopædkirurgi)

Region Midtjylland søger om varetagelse af funktionen "Lumbale degenerative ryglidelser" på følgende hospitaler:

- Regionshospitalet Silkeborg (ortopædkirurgi)
- Århus Universitetshospital, Århus Sygehus (ortopædkirurgi og neurokirurgi)

Befolkningsunderlag samt aktuelt og forventet volumen, herunder redegørelse for, hvordan kvaliteten og erfaring sikres ved det planlagte volumen

Regionshospitalet Viborg

Befolkningsunderlaget for rygsektionen ved Ortopædkirurgisk Afdeling, Regionshospitalet Viborg, er på ca. 350.000 indbyggere vedr. elektive patienter og består af hovedparten af det tidligere Viborg Amt kombineret med en andel af det tidligere Ringkøbing Amt. Afdelingen modtager fortsat patienter med bopæl i Thy og Mors (Region Nordjylland).

Ortopædkirurgisk Afdelings optageområde vedr. akutte patienter er på ca. 500.000 indbyggere svarende til Skive, Viborg og Silkeborg kommuner samt det tidligere Ringkøbing Amt. Der er indgået formaliseret aftale med Hospitalsenheden Vest om, at ortopædkirurgisk Afdeling, Regionshospitalet Viborg, modtager alle akutte patienter på mistanke om cauda eqvina også fra Hospitalsenheden Vests optageområde.

Regionshospitalet Silkeborg

Befolkningsunderlaget ved Regionshospitalet Silkeborg er på 800.000. Det dækker Silkeborg, Skanderborg og Favrskov kommuner og der er lavet aftaler med Hospitalsen-

heden Vest og Regionshospitalet Randers om at modtage rygpatienter fra disse områder.

Regionshospitalet Silkeborg har et planlagt volumen på knap 600 operationer på hoved- og regionsfunktionsniveau i 2010. Dette giver de 5 kirurger en rutine i operationer på både hovedfunktionsniveau og regionsfunktionsniveau.

Omkring 50 operationer hører under definitionen på regionsfunktionen vedr. operation for lumbale degenerative ryglidelser. Der udføres ca. 160 konservative behandlinger af deformiteter årligt (regionsfunktionsniveau), da hovedparten af de konservativt behandlede modtager behandlingen i medicinsk rygcenter. Der ses mere end 2800 nyhenviste patienter om året samt forventes 4000 patientforløb pr. år.

Århus Universitetshospital, Århus Sygehus

På Århus Universitetshospital, Århus Sygehus varetages rygkirurgi i såvel det ortopædkirurgiske som det neurokirurgiske speciale.

De to specialer udfører tilsammen mere end 1200 specialiserede rygoperationer årligt. Dertil kommer knap 5.000 ambulante besøg, herunder forundersøgelse på patienter, som det viser sig ikke skal have foretaget operation samt Second Opinion. Befolkningsunderlaget varierer for de mest almindelige operationer fra ca. 300.000 til – for de mere specielle operationer – at dække hele Vestdanmark.

Antal speciallæger, vagtforhold mv.

Regionshospitalet Viborg

Ved Regionshospitalet Viborg er der til funktionen knyttet to speciallæger i ortopædkirurgi, som er uddannet med subspecialisering inden for rygkirurgi.

Der er døgnvagt-dækning på funktionen på specialist niveau, idet de to speciallæger indgår i to-skiftet vagt for funktionen til akut behandling af patienter med akut lumbal rodincarceration og cauda equina syndrom.

Regionshospitalet Silkeborg

Der er vagtdækning på ortopædkirurgisk og medicinsk specialistaniveau samt et samarbejde med rygvagten på Århus Universitetshospital, idet Regionshospitalet Silkeborg ikke modtager akutte patienter. Alle rygkirurgiske speciallæger er uddannet med subspecialisering inden for rygkirurgi ved Aarhus, Odense eller Aalborg Universitetshospital. Der er 5 speciallæger, der alle kan udføre operationer på hovedfunktionsniveau og Regionsfunktionsniveau.

Århus Universitetshospital, Århus Sygehus

Der er et mangeårigt tæt samarbejde mellem rygspecialisterne inden for de to specialer, herunder en fælles akut rygvagt.

De to afdelinger har tilsammen 10 speciallæger, der kan varetage højt specialiserede rygoperationer. Derudover er der yderligere 7 speciallæger, der kan varetage basale

rygoperationer. Speciallægerne er yderligere subspecialiserede, således at mindre hyppige indgreb varetages af 3 forskellige speciallæger.

Den tilgængelige ekspertise kan variere mellem de 2 specialer fra tid til anden, og fordelingen af operationstyper/indgreb mellem afdelingerne veksler svarende hertil.

På Århus Universitetshospital, Århus Sygehus er der akut rygvagt 24 timer i døgnet året rundt. Den er bemannet med 7 højtuddannede rygspecialister fra henholdsvis ortopædkirurgi (4 læger) og neurokirurgi (3 læger). De varetager modtagelse og akut behandling af rygpatienter ofte med traumatiske rygmarvslæsioner eller tværsnitslæsioner af malign, infektiøs eller degenerativ oprindelse. Der er fælles instrukser. Funktionen dækker hele Vestdanmark.

Samarbejde med andre specialer

Regionshospitalet Viborg

Der samarbejdes med tilgrænsende specialer i hospitalet herunder neurologisk afdeling, reumatologisk ambulatorium samt billeddiagnostisk afdeling.

Ortopædkirurgisk afdeling har på rygområdet et tæt samarbejde med neuroradiologerne med drøftelse af de akutte og subakutte patienter. Hver uge er der desuden fælles rygkirurgisk konference med deltagelse af neuroradiolog, rygkirurgerne samt reumatologer.

Børneafdelingen visiterer alle børn med mistanke om scoliose direkte til rygkirurgerne og foretager ikke forundersøgelser medmindre der er mistanke om specielle forhold.

Regionshospitalet Silkeborg

Regionshospitalet Silkeborg har en særlig opgave i at udvikle funktioner inden for sygdomme i bevægeapparatet. Der er derfor etableret et meget tæt samarbejde mellem reumatologerne og rygkirurgerne på Regionshospitalet Silkeborg i forhold til denne opgave. Der er etableret et Rygcenter bestående af kirurgisk rygcenter(ortopæd), et medicinsk rygcenter (reumatologisk) og et forskningscenter (Center for Bevægeapparatlidelser). Det samlede rygcenter har en tværfaglig tilgang og et tæt indbyrdes samarbejde med fælles visitations konference, billeddiagnostisk konference (røntgen, CT og MR), fælles uddannelsesmøder samt afholdelse af regionskurser i rygbehandling. Rygcentret på Regionshospitalet Silkeborg samarbejder desuden med praktiserende læger, kiropraktorer og kommunerne for at sikre optimering af patientforløbene på tværs af sektorer.

Regionshospitalet Silkeborg har allerede fået tildelt regionsfunktion inden for det reumatologiske speciale, så der er tale om en sammenhængende indsats og specialisering.

Århus Universitetshospital; Århus Sygehus

Både neurokirurger og ortopædkirurger har et meget tæt samarbejde med reumatologerne, der bl.a. har et akut rygambulatorium. Derudover er der tæt samarbejde med andre relevante specialer herunder anæstesiologi, radiologi, endokrinologi (osteoporose)

se), onkologisk afdeling, pædiatrisk afdeling og patologisk afdeling. Endelig varetager neurokirurgisk afdeling behandling og neurorehabilitering af patienter med traumatisk rygmærskadigelse i et tæt samarbejde med Paraplegiaafsnittet i Viborg, som netop udredt og beskrevet i en større rapport.

Adgang til faciliteter og udstyr

Regionshospitalet Viborg

Ortopædkirurgisk afdeling, Regionshospitalet Viborg har adgang til nødvendige faciliteter herunder MR-skanningsudstyr og moderne operationsstuer med flow.

Den billeddiagnostiske/radiologiske afdeling ved Regionshospitalet Viborg råder over og har kompetencen inden for alle nødvendige modaliteter i forhold til rygkirurgi (MR/CT/UL/rtg) og forventer godkendelse til regionsfunktion inden for neuroradiologi.

Regionshospitalet Viborg har anæstesiologisk beredskab til at kunne håndtere elektive patienter i dagtid og akutte tilstande døgnet 24 timer.

Regionshospitalet Silkeborg

Ortopædkirurgisk afdeling på Regionshospitalet Silkeborg har de nødvendige faciliteter til at varetage funktionen, herunder fuld neuroradiologisk service (rtg., MR, ultralyd og CT), der er 10 operationsstuer heraf 5 med laminært flow. Endvidere er anæstesiologisk døgn service med intensivafdeling.

Århus Universitetshospital, Århus Sygehus

Såvel Ortopædkirurgisk Afdeling som Neurokirurgisk Afdeling har adgang til moderne faciliteter og det specialudstyr, som kræves for funktionen.

Samarbejde med andre sygehuse, som varetager samme funktioner i specialet på samme eller andet funktionsniveau

Regionshospitalet Viborg

Ortopædkirurgisk afdeling ved Regionshospitalet Viborg, Skive samarbejder inden for rygkirurgien med rygsektionen ved Ortopædkirurgisk Afdeling, Århus Universitetshospital, Århus Sygehus, som også varetager funktioner på højt specialiseret niveau.

Region Midtjylland forventer indgåelse af en tilknytningsaftale mellem Regionshospitalet Viborg og Århus Universitetshospital, Århus Sygehus, svarende til den, der eksisterer mellem Regionshospitalet Silkeborg og Århus Universitetshospital, Århus Sygehus, se nedenfor.

Regionshospitalet Silkeborg

Rygcentret modtager også patienter visiteret fra andre regioner samt patienter til "second opinion" fra de øvrige hospitaler i Region Midtjylland. Andre regioner bl.a. Region Sjælland har haft kontakt til rygcentret på Regionshospitalet Silkeborg med henblik på at oprette en lignende tværfaglig struktur.

Ortopædkirurgisk afdeling på Regionshospitalet Silkeborg er via tilknytningsaftale tilknyttet Århus Universitetshospital, Århus Sygehus. Aftalen omfatter forskning, klinik og uddannelse og har særligt fokus på ryglidelser som lumbal diskusprolaps og degenerative ryglidelser. Aftalen kan rekvireres.

Århus Universitetshospital, Århus Sygehus

Den rykirurgiske funktion har et tæt samarbejde med rykirurgerne på Regionshospitalet Silkeborg. Derudover har funktionen haft et stort internationalt samarbejde med uddannelse af kirurger fra Grækenland, Kina, Sverige og Tyskland. Funktionen driver databaseaktivitet inden for stabiliserende rygoperationer, skoliose, voksen skolioseoperationer (international), metastasekirurgi (international) samt discusprolapskirurgi og er involveret i en nyoprettet landsdækkende database for rykirurgi (DaneSpine). I samarbejde med Paraplegifunktionen Regionshospitalet Viborg og Neurologisk afdeling F varetager Neurokirurgisk Afdeling NK forskning og udvikling på området for rygmærskadede. Dette samarbejde er detaljeret beskrevet i ny rapport fra 2010.

Andre særlige forudsætninger, fx allerede opbygget erfaring m.m.

Siden 1992 har den rykirurgiske funktion ved Århus Universitetshospital, Århus Sygehus været tilknyttet et professorat i rykirurgi i Ortopædkirurgisk Afdeling. Den tilknyttede forskningsenhed er i dag førende inden for rykirurgisk forskning og dækker grundforskning, eksperimentel forskning og klinisk samt epidemiologisk forskning inden for området. Funktionen har inden for de sidste år tiltrukket eksterne bevillinger på ca. 60 mio. kroner og varetager præsidentskab i adskillige internationale sammenhænge. Den rykirurgiske funktion står aktuelt i spidsen for et landsdækkende forskningsprojekt, hvorigennem rykirurgiens samfundsmæssige *cost effectiveness* søges afdækket.

3 Specialets højt specialiserede niveau

3.1 Kort beskrivelse af den planlagte organisering af højt specialiserede funktioner i specialet, herunder af opfyldelsen af krav til varetagelsen deraf.

Region Midtjylland søger om varetagelse af de højt specialiserede rykirurgiske funktioner inden for ortopædkirurgi og neurokirurgi på Århus Universitetshospital, Århus Sygehus.

Nedenfor fremgår fordelingen af rygfunktioner/-operationer mellem ortopædkirurgi og neurokirurgi på Århus Universitetshospital, Århus Sygehus.

Funktion	Ortopæd	Neurokir.	Elektiv/akut
Lumbale degenerative ryglidelser kombineret med etc.	+	+	Elektiv
Konservativ behandling af deformiteter hos børn og voksne	+	-	Elektiv
§ Kirurgisk behandling af columnafrakturer uden rygmærskade	+	+	Akut
§ Akut stabiliserende kirurgi ved columnafrakturer med mistænkt eller konstateret rygmærskade	+	+	Akut
Osteochondrotisk cervikal rodkompression	+	+	elektiv
Degenerativ cervical myelopati	+	+	elektiv/akut
Cervical diskusprolaps	+	+	elektiv
Thorakal diskusprolaps	+	+	elektiv
*Komplekse rygdeformiteter hos voksne	+	-	elektiv
*Pædiatriske deformiteter	+	-	elektiv
Større revisionskirurgi	+	+	elektiv
§**Infektiøse ryglidelser	+	+	elektiv/akut
§***Onkologiske ryglidelser	+	+	elektiv/akut
<p>*Behandlingen af rygdeformiteter af enhver art, lokalisation og ætiologi hos såvel voksne som pædiatriske patienter varetages i ortopædkirurgisk afdeling</p> <p>**Behandlingen af spondylitis er forankret i ortopædkirurgien, men den akutte behandling foregår i begge specialer med udgangspunkt i rygvagtsfunktionen</p> <p>***Disse onkologiske funktioner er allerede placeret: Primære intradurale tumores i neurokirurgi, primære ekstradurale tumores (bl.a. sarcomer) i ortopædkirurgi og ekstradurale metastaser i begge specialer, idet den akutte funktion varetages af den rykirurgiske vagt.</p>			

§ Disse funktioner er allerede placeret, men varetages i begge specialer.	
---	--

Se i øvrigt tekst under regionsfunktionsniveau.